

ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ

POLITYKA SPÓJNOŚCI na lata 2014-2020

Komisja Europejska przyjęła propozycje ustawodawcze dotyczące polityki spójności na lata 2014-2020 w październiku 2011 roku

Niniejszy arkusz informacyjny jest jednym z serii arkuszy, w których określono kluczowe elementy przyszłego podejścia

Spis treści

Temat

Co zawiera propozycja?

Główne cele rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

Kluczowe elementy rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

Co jest nowością?

W jaki sposób można korzystać z różnych funduszy w zakresie lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność?

Jakie konsekwencje ma proponowana wspólna metodologia?

Na przestrzeni ubiegłych 20 lat podejście LEADER⁽¹⁾ do rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – oparte na doświadczeniach inicjatywy finansowanej z funduszy strukturalnych UE, mające na celu pomaganie podmiotom wiejskim w rozpatrywaniu długoterminowego potencjału ich lokalnego regionu – okazało się być efektywnym i skutecznym narzędziem w procesie realizacji polityki rozwoju. Komisja Europejska promuje tę metodę realizacji również poprzez inne inicjatywy wspólnotowe, na przykład URBAN⁽²⁾ i EQUAL⁽³⁾. W przypadku inicjatywy LEADER, dla której stałe wsparcie UE jest zapewniane od 1991 roku, stało się to ważnym elementem polityki rozwoju obszarów wiejskich o wysokim poziomie akceptacji na terenie całej Europy. Od 2007 roku rozwój lokalny jest również narzędziem metody realizacji polityki w europejskim sektorze rybołówstwa.

Projekt rozporządzenia (art. 28-31)⁽⁴⁾ dotyczącego przyszłego rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność jest oparty na inicjatywie LEADER i dotyczy wszystkich funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Morski i Rybacki oraz Fundusz Spójności) w okresie planowania 2014-2020 (fundusze określone we wspólnych ramach strategicznych).

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność to specyficzne narzędzie stosowane na szczeblu subregionalnym, komplementarne dla innych rodzajów wsparcia rozwoju na szczeblu lokalnym. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność może mobilizować oraz angażować lokalne społeczności i organizacje w celu działania na rzecz osiągnięcia celów inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, określonych w strategii „Europa 2020”, wspierania spójności terytorialnej i osiągnięcia określonych założeń regulacyjnych.

Co zawiera propozycja?

Komisja proponuje wprowadzenie jednej metodologii dotyczącej rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność dla funduszy określonych we wspólnych ramach strategicznych, która:

- » koncentruje się na określonych **terytoriach subregionalnych**;
- » jest kierowana przez społeczność, przez **lokalne grupy działania** składające się z osób reprezentujących lokalne interesy publiczne i prywatne interesy społeczno-gospodarcze;
- » jest realizowana poprzez zintegrowane i wielosektorowe **strategie rozwoju lokalnego, dotyczące różnych obszarów**, stworzone przy uwzględnieniu **lokalnych potrzeb i potencjału**; oraz
- » zawiera **innowacyjne elementy** w kontekście lokalnym, **nawiązywanie kontaktów** oraz, w razie potrzeby, **współpracę**.

Ta wspólna metodologia pozwoli na **powiązane i zintegrowane wykorzystanie funduszy w celu realizowania strategii rozwoju lokalnego**.

---

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – powiązania między gospodarką wiejską a działaniami na rzecz rozwoju.

(2) Inicjatywa wspólnotowa URBAN II w ramach EFRR wspierała innowacyjne strategie na rzecz zrównoważonej rewitalizacji gospodarczej i społecznej w ograniczonej liczbie obszarów miejskich na obszarze całej Europy z okresu 2000-2006; inicjatywa wspólnotowa URBAN była realizowana w latach 1994-1999.

(3) Inicjatywa EQUAL w ramach EFS była ukierunkowana na wspieranie innowacyjnych, transnarodowych projektów, których celem była walka z dyskryminacją i nierównym traktowaniem na rynku pracy w latach 2000-2006.

(4) Zobacz art. 28-31 projektu rozporządzenia ogólnego w zakresie wspólnych postanowień dotyczących EFRR, EFS, Funduszu Spójności, EFRROW i EFMR.

Główne cele rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

[↑ Do góry](#)

Głównym celem propozycji Komisji jest uproszczenie i rozszerzenie stosowania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność jako narzędzia rozwoju. Propozycje dotyczące rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność:

- » będą zachęcać społeczności lokalne do **opracowywania zintegrowanego podejścia oddolnego** w okolicznościach, w których istnieje potrzeba odpowiedzi na terytorialne i lokalne wyzwania, wymagające zmian strukturalnych;
- » **będą budować możliwości społeczności i stymulować innowacyjność** (w tym innowacje społeczne), przedsiębiorczość i możliwości zmian poprzez zachęcanie do rozwoju i odkrywania niewykorzystanego potencjału z poziomu społeczności i terytoriów;
- » **będą promować poczucie własności społeczności** poprzez zwiększanie uczestnictwa w obrębie społeczności oraz budować poczucie zaangażowania i własności, które może zwiększać efektywność regulacji unijnych; oraz
- » **będą wspomagać zarządzanie wielopoziomowe** poprzez zapewnienie lokalnym społecznościom kierunku pełnego udziału w kształtowaniu realizacji celów UE we wszystkich obszarach.

Kluczowe elementy rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

[↑ Do góry](#)

- » **Lokalne grupy działania** powinny składać się z osób reprezentujących lokalne interesy publiczne i prywatne interesy społeczno-gospodarcze, takich jak przedsiębiorcy i ich stowarzyszenia, władze lokalne, stowarzyszenia sąsiedzkie lub wiejskie, grupy obywatelskie (takie jak na przykład mniejszości, osoby starsze, kobiety/mężczyźni, młodzież, przedsiębiorcy itp.), organizacje społecznościowe i ochotnicze itp. Społeczeństwo obywatelskie i partnerzy z sektora prywatnego powinni posiadać co najmniej 50% udziału w procesach decyzyjnych, a żadna pojedyncza grupa interesów nie powinna posiadać więcej niż 49% głosów.
- » **Strategie rozwoju lokalnego** muszą być spójne z odpowiednimi programami funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi, przez które są wspierane. Powinny określać obszar i populację objętą strategią; obejmować analizę potrzeb w zakresie rozwoju i potencjału danego obszaru, w tym analizę mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń (SWOT); a także opisywać założenia oraz zintegrowany i innowacyjny charakter strategii, w tym cele dotyczące wyników lub rezultatów. Strategie powinny również obejmować plan działania, wykazujący sposób przełożenia założeń na konkretne projekty, ustalenia dotyczące zarządzania i monitorowania oraz plan finansowy.
- » **Zasięg terytorialny i populacyjny** danej strategii lokalnej powinien być spójny i ukierunkowany oraz oferować wystarczającą masę krytyczną do jej efektywnego wdrażania. Określenie obszarów i populacji, które zostaną objęte daną strategią, należy do lokalnych grup działania, jednak decyzje te muszą być zgodne z kryteriami określonymi przez Komisję w formie aktu delegowanego. Postanowienia na lata 2007-2013 dotyczące populacji objętej programem LEADER określają cel dla populacji na poziomie minimum 10 000 i maksymalnie 150 000. Średnia wielkość populacji objętej programami URBAN II, finansowanymi ze środków EFRR w latach 2000-2006, wynosiła około 30 000 mieszkańców.

Co jest nowością?

[↑ Do góry](#)

W okresie planowania na lata 2014-2020 bardziej wyraźnie określone wsparcie, w formie wspólnych ram prawnych i harmonizacji zasad dla pięciu funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi, zwiększa spójność i zachęca do tworzenia wielofunduszowych strategii lokalnych kierowanych przez społeczność. Kilka elementów wspólnych postanowień dotyczących funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych ma na celu uproszczenie wdrażania lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność dla beneficjentów:

- » **Wspólna metodologia lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność** będzie stosowana we wszystkich funduszach i regionach – umożliwiając wszystkim terytoriom korzystanie ze wsparcia UE na rzecz budowania możliwości, lokalnego partnerstwa publiczno-prywatnego i jego strategii, współpracy i wymiany doświadczeń.
- » **Wsparcie z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych będzie spójne i skoordynowane.** Ułatwi to beneficjentom tworzenie wielofunduszowych strategii, które są lepiej dostosowane do ich potrzeb i obszarów, na przykład w obszarze, który zawiera zarówno aspekty obszarów wiejskich, jak i miejskich. Zostanie to zapewnione poprzez koordynację budowania możliwości, wyboru, akceptacji i finansowania strategii rozwoju lokalnego oraz lokalnych grup działania.
- » **Fundusz wiodący:** W przypadku strategii wielofunduszowych możliwe będzie finansowanie kosztów bieżących i organizacji strategii rozwoju lokalnego poprzez jeden fundusz (tj. fundusz wiodący).
- » **Środki motywacyjne:** W zakresie polityki spójności, w przypadku programów operacyjnych, w których cała oś priorytetowa jest realizowana poprzez lokalny rozwój kierowany przez społeczność, maksymalna stawka współfinansowania ze środków EFRR i/lub EFS na poziomie osi priorytetowej zostanie zwiększona o 10 punktów procentowych.⁽⁵⁾ W przypadku EFRRROW, zależnie od okoliczności, maksymalna stawka współfinansowania dla lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność może oscylować od 80% do 90%,⁽⁶⁾ a w przypadku EFMR maksymalna stawka współfinansowania wynosi 75%.⁽⁷⁾

W jaki sposób można korzystać z różnych funduszy w zakresie lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność?

[↑ Do góry](#)

EFRR/EFS: Przyjęcie traktatu lizbońskiego i strategii „Europa 2020” stwarza mocniejsze przesłanki na rzecz zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu podejścia do rozwiązywania lokalnych problemów. W szczególności skupienie na jakości rozwoju i potrzeba zapewnienia, aby rozwój był zrównoważony i sprzyjał włączeniu, oznacza, że zgodnie z założeniami spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej polityka spójności powinna wspierać działania ukierunkowane na obszary bezrobocia, niedostatku i ubóstwa.

Podejście społecznościowe nie jest nowością. Projekty pilotażowe Urban⁽⁸⁾ w latach dziewięćdziesiątych XX wieku oraz programy inicjatyw wspólnotowych URBAN (1994-1999 i 2000-2006), finansowane ze środków EFRR, oraz inicjatywa EQUAL (2000-2006) finansowana ze środków EFS, były oparte na lokalnym partnerstwie i z tego względu stanowią przydatne źródło doświadczeń dla przyszłej koncepcji rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

(5) Zobacz art. 110 (5) projektu rozporządzenia ogólnego w zakresie wspólnych postanowień dotyczących EFRR, EFS, Funduszu Spójności, EFRRROW i EFMR.

(6) Zobacz art. 65 (4) projektu rozporządzenia dotyczącego wspierania rozwoju obszarów wiejskich przez EFRRROW.

(7) Zobacz art. 94 (2) projektu rozporządzenia dotyczącego EFMR.

(8) W latach 1990-1993 zainicjowano w sumie 33 pilotażowe projekty Urban pod egidą art. 10 EFRR. Projekty te były wdrażane w 11 państwach członkowskich i miały na celu wspieranie innowacji w zakresie rewitalizacji obszarów miejskich i planowania w ramach szerszej polityki na rzecz promowania spójności gospodarczej i społecznej.

EFRRROW: Dowodem znaczenia zaangażowania społeczności jest sukces koncepcji rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach inicjatywy LEADER. Sukces tego podejścia potwierdza liczba 2 304 lokalnych grup działania funkcjonujących obecnie w obrębie UE, przy całkowitym finansowaniu na poziomie 5,5 miliardów EUR (6% finansowania ze środków EFRRROW).

Podejście to służy jako podstawa nowych propozycji Komisji w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, ponieważ jest: dostosowane do obszarów, oddolne, publiczno-prywatne, zintegrowane, innowacyjne, ukierunkowane na współpracę oraz wymaga korzystania z sieci kontaktów. W przyszłości obowiązkowe ukierunkowanie 5% przydziału każdego państwa członkowskiego z EFRRROW będzie utrzymywane w latach 2014-2020, podczas gdy nowe propozycje również znacząco wzmocnią zintegrowany aspekt tego podejścia.

EFMR: Od 2007 roku oś priorytetowa 4 Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) zapewnia wsparcie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów rybołówstwa poprzez zapewnienie, że działania podejmowane przez lokalne grupy działania na rzecz rybołówstwa korzystają z wyjątkowych mocnych stron i możliwości każdego obszaru rybołówstwa, a także z nowych rynków i produktów oraz że wykorzystują wiedzę, energię i zasoby podmiotów lokalnych ze wszystkich sektorów.

Obecnie na terenie 17 państw członkowskich funkcjonuje prawie 213 lokalnych grup działania na rzecz rybołówstwa. W przyszłości nowe propozycje wzmocnią ich zdolność do wykonywania prac i zapewnienia zwiększonych możliwości zintegrowanej współpracy z innymi sektorami oraz sąsiednimi obszarami.

Jakie konsekwencje ma proponowana wspólna metodologia? [↑ Do góry](#)

- » Lokalny rozwój kierowany przez społeczność jest zależny od danego obszaru i może być finansowany z różnych funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi, dlatego jest to idealna metodologia budowania powiązań między obszarami miejskimi, wiejskimi i rybackimi.
- » Państwa członkowskie będą musiały określić w swojej umowie o współpracy, w jaki sposób zamierzają wspierać lokalny rozwój kierowany przez społeczność, oraz wskazać, w jakich programach i obszarach można ten rozwój zastosować. Lokalny rozwój kierowany przez społeczność jest opcjonalny w przypadku EFRR, EFS i EFMR, jednak jest obowiązkowy w przypadku EFRRROW.
- » Ponieważ strategie dotyczące lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność mogą obejmować operacje dotyczące jednego lub wielu funduszy, należy zapewnić spójność i koordynację między funduszami. Państwa członkowskie i organy zarządzające będą musiały określić kryteria wyboru strategii rozwoju lokalnego oraz zapewnić koordynowanie wezwań i procedur między funduszami. Wybór i akceptacja strategii będą realizowane przez wspólną komisję utworzoną w tym celu przez właściwe organy zarządzające, która zapewni wielofunduszowym strategiom otrzymywanie skoordynowanego finansowania dla całej strategii.
- » Termin wyboru i akceptacji lokalnych strategii upływa z końcem 2015 r. Nie ma możliwości automatycznego „przeniesienia” z tego okresu finansowania na kolejny, dlatego obecne lokalne grupy działania z EFRRROW i EFR będą musiały przedstawić nowe strategie. Nowe propozycje umożliwiają również obecnym lokalnym grupom działania rozważenie rozszerzenia ich lokalnych strategii o korzystanie z innych funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi.

- » W tych obszarach, w których państwa członkowskie zasygnalizują możliwość wykorzystania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, państwa członkowskie i organy zarządzające będą musiały uczestniczyć w działaniach na rzecz budowania możliwości w celu zapewnienia opcji pełnego uczestnictwa lokalnym społecznościom, zwłaszcza tym znajdującym się na najbardziej potrzebujących obszarach z ograniczonymi możliwościami. Można to osiągnąć poprzez budowanie lokalnych grup działania i formułowanie wykonalnych strategii.
- » Potencjalne lokalne grupy działania muszą na wczesnym etapie uczestniczyć w dialogu z właściwymi organami zarządzającymi, aby mieć pewność, że ich potrzeby i obawy są znane oraz mogą zostać uwzględnione przy planowaniu programów.